

Handläggare
Daniel Lindfors
Telefon: 08 - 508 36 235

Till
Äldrenämnden
16 december 2014

Projekt servicehus

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens kartläggning av servicehus.

Eva Frunk Lind

Direktör

Raili Karlsson

Avdelningschef

Sammanfattning

Äldrenämnden fick i budget 2014 i uppdrag att utreda servicehusen ur flera aspekter, bl.a. att följa överklagade avslag på ansökningar om boende på servicehus, se över behovsgrunderna för att ansöka om boende på servicehus samt att det vid biståndshandläggning ska tas särskild hänsyn till ålder och ensamhet.

I Stockholms stad finns 17 servicehus med sammanlagt 1 736 lägenheter. Av stadens 17 servicehus är två byggnader godkända enligt arbetsmiljöverkets regler gällande tillgänglighet i våtrum i särskilt boende. I övriga byggnader kommer anpassningar av lägenheternas hygienutrymmen att behöva göras till en kostnad av cirka 430 miljoner kronor.

Inom projektet har intervjuer med boende på servicehus genomförts samt fokusgrupper med omvårdnadspersonal och hälso- och sjukvårdspersonal. Fokusgrupper med biståndshandläggare och en workshop med servicehusens verksamhetschefer har genomförts. Vid dessa samtal har framkommit att de som idag flyttar till servicehusen har vitt skilda behov, från äldre med omsorgsbehov till personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och/eller som varit hemlösa. Vidare erbjuds personer med diagnostiserad demenssjukdom boende och några servicehus använder ett antal lägenheter för korttidsvård. De större servicehusen upp-

levs som svåra att överblicka, framförallt när de boende har omfattande vård- och omsorgsbehov. Genom sin storlek är de heller inte kostnadseffektiva. I såväl fokusgrupper som intervjuer med de boende påtalas vikten av aktiviteter då samvaro med andra boende är en av de vanligaste orsakerna till att äldre vill flytta till servicehus.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav genom budget 2014 äldrenämnden i uppdrag att utreda servicehusen ur flera aspekter. Äldrenämnden uppdrogs att följa överklagade avslag på ansökningar om boende på servicehus. Vidare innefattade uppdraget att se över grunderna för beviljande av ansökan om boende på servicehus. Uppdraget skulle också innefatta en översyn av servicehusens innehåll och verksamhet liksom möjligheterna att rusta och utveckla moderna alternativ. I uppdraget ingick även att utreda valfrihetssystem för servicehus.

Ärendet

Stadens servicehus

Inom staden finns 17 servicehus med sammanlagt 1 736 lägenheter. Servicehusen varierar i storlek, det minsta servicehuset har 22 lägenheter och det största 181 lägenheter. Cirka 250 lägenheter är registrerade som tomma/lediga för uthyrning. Med åren har behovsbilden hos de som ansöker om boende på servicehus förändrats. Vid ett specifikt mättillfälle hösten 2014 användes sammanlagt 239 lägenheter på stadens servicehus till bl.a. till personer med påtagliga missbruksproblem och/eller med påtagliga psykiska funktionshinder.

Av stadens 17 servicehus är två byggnader godkända enligt arbetsmiljöverkets regler gällande tillgänglighet i våtrum. Övriga byggnaders våtutrymmen kommer att behöva anpassas för att godkännas som särskilt boende. Detta till en kostnad av cirka 430 miljoner kronor.

Granskning av beslut avseende ansökan om boende på servicehus

101 beslut på ansökningar om boende på servicehus under perioden 1 mars till 30 april 2014 har granskats. 45 av ansökningarna bifölls och 56 avslogs. Granskningen visar att sannolikheten att få bifall på sin ansökan ökar med stigande ålder och de pågående hemtjänstinsatserna. De vanligaste skälen till ansökan om servicehusboende var nedsatt fysisk hälsa och

otrygghet. De vanligaste motiveringarna till avslag var att behovet kunde tillgodoses med nuvarande eller utökade insatser

Överklagade beslut

Under år 2013 avkunnades 94 domar i förvaltnings- och kamrarrätt varav 17 domar gick emot stadsdelsnämndens beslut. Generellt har de personer som fått avslag mindre insatser och är yngre än de som fått bifall.

Intervjuer, fokusgrupper och workshop

Under intervjuer med de boende, fokusgrupperna och workshopen framkom att de som bor på servicehus idag har vitt skilda behov. Äldre med omsorgsbehov bor tillsammans med personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och/eller som varit hemlösa. Även personer med diagnostiserad demenssjukdom erbjuds boende på servicehus.

De mycket stora servicehusen upplevs som svåra att överblicka varför verksamhetscheferna menar att ett servicehus inte bör ha fler än 80 lägenheter. I fokusgrupperna framkommer också boendes och anhörigas förväntningar är högre än vad servicehusen kan leva upp till beträffande närhet till personal och social samvaro.

Möjlighet att välja servicehus

En förutsättning för valfrihetssystem för servicehus är en enhetlig debitering när stadsdelsnämnderna köper platser av varandra och en enhetlig ersättning för utförd hemtjänst. För närvarande finns ingen enhetlig ersättning för utförd hemtjänst på servicehus och grundkostnadsersättning.

Centraliserad köhantering på samma sätt som för vård- och omsorgsboende effektiviserar förmedlingen av bostäder då det ger överblick över lediga lägenheter som snabbt kan förmedlas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för upphandling och utveckling. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 december 2014. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 10 december 2014. Funktionshinderrådet har tagit del av ärendet den 11 december 2014.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inom ramen för uppdraget kartlagt och analyserat bifall och avslag på ansökningar om boende i servicehus samt domar i överklagade avslagsbeslut och kan utifrån detta konstatera att staden följer riktlinjerna för handläggning av ansökan om särskilt boende i form av servicehus. Rapporten visar att behovsbilden hos de som ansöker om boende på servicehus har förändrats. En analys av boendetider mellan åren 2009-2013 visar att 50 procent av de inflyttade bor i cirka 2,5 år innan boendeperioden avslutas. Medelboendetiden i servicehus, för hela staden, är 35,8 månader medan medianboendetiden är 29,8 månader år 2013. Idag bor personer med vitt skilda behov på stadens servicehus. För att kunna bedriva en god verksamhet utifrån de enskildas behov är viktigt att renodla servicehusen så att de fungerar så som det var tänkt då de byggdes. Omfattande vård- och omsorgsbehov är svåra att tillgodose på grund av byggnadernas storlek.

Rapporten visar att ett servicehus inte bör omfatta fler än 80 lägenheter. Enligt föreskrift från Socialstyrelsen som beräknas träda i kraft 2015 ställs bl.a. högre krav på bemanning vid särskilt boende. I föreskriften anges att bemanningen ska vara sådan att personal snabbt ska kunna uppmärksamma boendes behov av stöd och hjälp. Detta krav är svårt att uppfylla i dagens servicehus. Idag uppfyller inte servicehusen kraven för särskilt boende enligt kommande författning och heller inte Arbetsmiljöverkets krav gällande hygienutrymmen.

Förvaltningen kan konstatera att i såväl fokusgrupper som intervjuer med boende påtalas vikten av aktiviteter och social samvaro då detta är vanliga skäl till att äldre vill flytta till servicehus.

Förvaltningen har påbörjat förberedelse för att införa möjligheten att kunna välja servicehus för den som fått sin ansökan beviljad. En förutsättning för valfrihetssystem för servicehus är en enhetlig debitering när stadsdelsnämnderna köper platser av varandra och en enhetlig ersättning för utförd hemtjänst varför äldreförvaltningen bör utreda frågan vidare i de fall en möjlighet att välja servicehus ska införas.

Bilaga

1. Projekt servicehus projektrapport